

СУСРЕТ СА ПИСЦЕМ ЗОРАНОМ БОГНАРОМ

Електронска књига ће замијенити штампану кад гумена лутка замијени жену

■ Волио бих када би наша дјеца успјела да се угледају на највредније међу њима и да на тај начин мијењају себе и систем. Даће Бог да тако и буде... Свјетла никад на одмет... Лако можемо опростити дјетету које се плаши мрака; права трагедија живота је када се одрастао човјек плаши свјетла

За књигу „Србију, могу ли да будем твој син“, Зоран Богнар је добио три награде: „Иван Фоцхт“, „Растко Петровић“ и „Милан Ракић“. У овој години објавио је нову књигу микроесеја „Ејдетске слике 2“ и четврто издање књиге микроесеја „Ејдетске слике 1“.

●**Није баш свакодневна појава да једна пјесничка књига буде овјенчана са три престижне награде. Шта за Вас оне значе и да ли су дошле (не)очекивано?**

–Нико не може себи дозволити да буде толико лакомислен и лаковеран да каже да је очекивао неку награду за своје дјело. Ја сам одувјек говорио да су награде биографија књига, а да су књиге она стварна и једина биографија писца. Ипак, уколико неко дјело буде овјенчано неком наградом онда она обавезује аутора да не смије да иде испод тог оствареног стандарда. Иван Фоцхт био је наш најзначајнији естетичар, а Растко Петровић и Милан Ракић, изузетно цијењени и волшебни орфејски претходници (чијим сам наградама удостојен) ослободили су, наравно, свако на свој начин српску поезију дугогодишњег робовања фолклорној традицији и поклонили јој нови (ултра)модерни дискурс и сензибилитет, као по рецепту Милоша Црнјанског који је једном приликом рекао: „Судбина нам је стара, стих нам је нов!“... За све пјеснике овјенчане овим наградама поезија је такође, прије свега, тражење новог и превазилажење нађеног, она је најпотпунији израз унутрашњег човјековог живота. Својим поетикама они анализирају феномен човјекове самоће, разлажу њено поријекло и врло сугестивно фиксирају процесе у којима се обликује. Таква поезија је у себи кондензовала људску прошлост у њеном пуном свјетлу и мраку. Та згушњавања минуле реалности садрже у себи дубока интимна обиљежја: помоћу њих она је озарена унутрашњим сјајем и сва букти од загарених емоција. Има у њој изузетне снаге и отмености, има истанчане сензибилности и природног шарма. Таква поезија посједује изванредну топлину казивања – у њој се најчешће говори екстатично и понесено. Као такву видим и доживљавам и своју поезију...

●**Награђена књига „Србију, могу ли да будем твој син“ има и провокативан поднаслов: поема о властитом проклетству...**

–Да, и ту је кључна ријеч „власитом“... Да сам умјесто ње написао ријеч сопственом... то би онда била поема само о мом проклетству... овако сам подигао ову поему на универзални ниво и ово проклетство о ком пјевам може бити од сваког од нас... Једном приликом сам написао да нема великих прича без малих људи и њиховог убогог гризодушја, непокора и непобора... У овој књизи управо пјевам о том вишедеце-

Писац Зоран Богнар

нијском континуитету гризодушја, непокора и непобора чији смо сви и свједоци и жртве... Одатле такав вапај и у самом наслову књиге...

●**Резигнација, губитништво, пролазност, издаја... песимизам, преовлађују у Вашим стиховима?**

–Читава моја поетика говори о интегралној деконструкцији свијета и о једној морбидној мародерско-антрополошкој рапсодији, као искуству кроз које смо очигледно морали проћи да бисмо дошли до Ходочашћа Новог Свет(л)а. Не бих се сложио да песимизам преовлађује на сваком кораку у мојим стиховима. Тама је само негатив свјетлости... А и Библија нас учи да Апокалипса није уништење већ открићење.

●**По бескрајима историје/ кружи баук/ баук неодређености” каже Хербертов Господин Когито. У Вашој поезији историја је све оно што претходи Новом свијету, „новим свјетовима и смјелим визијама” које стварате, како је то својевремено учио Иван В. Лалић. О каквом Новом свијету маштате овдје и сада?**

–Кроз своју поезију која је и експресивна и филозофска и сакрална, на моменте и метафизичка, али прије свега антропоцентрична, пјевам о Новом човјеку који је хомо спиритуалис, дакле спој распевањости Зорбе и индивидуалне свјесности Буге са свеобухватном прегледношћу гордог Аргуса. Андре Малро је једном приликом рекао да ће 21. вијек бити вијек духа или га уопште неће бити. То је и моје мишљење и могло би се рећи један од основних лајтмотива читаве моје по-

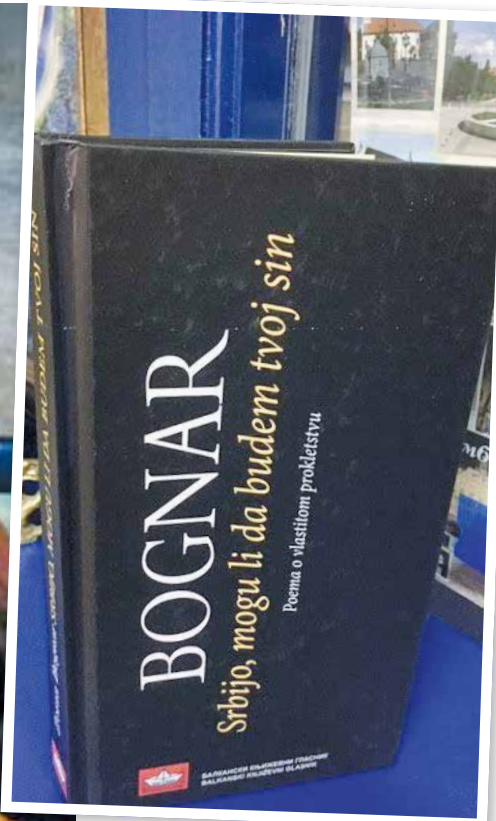
етика. Увјерен сам да хомо сапиенс проживљава своје последње тренутке, што и није нека трагедија, ако видимо какав свијет оставља иза себе. А свијет о ком маштам је свакако свијет без хипокризије, похлепе, чемера и јада...

●**Ипак, стварност, поготово ова година, не обећава да ће се Ваше визије, односно, појава тог Новог човјека и Новог Свет(л)а ускоро остварити...**

–Дали је једном приликом рекао да је привид постао толико снажан да га је стварност почела имитирати... Да, ова година је потпуно апсурдна... Да вам је неко на почетку 2020. године рекао да се у њој због пандемије коронавируса по први пута од Другог свјетског рата неће одржати Олимпијада, одиграти Вимблдон или, што је за нас врло важно, да се неће одржати београдски Сајам књига рекли бисте му да је луд... Но, ми смо, ипак, свједоци да је неко бар привремено успио да наруши или сруши све системе и да на неко вријеме потпуно паралише и заустави свијет. То је управо крешендо онога о чему годинама пјевам и ово је управо то искуство кроз које морамо проћи да бисмо дошли до тог најављеног Новог Свијет(л)а...

●**О томе пишете и у својим књигама микроесеја...**

–Да, већ сами поднаслови (Сенке демонске памети и Дијалектика смрти или ти пакао (не)заборава) прецизно одређују мотивско-тематски курс тих књига. Кроз књиге „Ејдетске слике 1“ и „Ејдетске слике 2“ говорим да још од Сумера и Питагоре све иде само нагоре...

Ублагото вативно струкациј. Динив вдобескотов кољ.

●**Чини нам се некако да ту култура, ипак и опет, пролази најгоре...**

–Наша реалност припада жанру гротеске која је проистекла из тога што је битно постало небитно, а небитно битно... и што су људи на све то пристали... Наша реалност је дубоки жиг трећемиленијумских пошаста и поремећених вредности, али и снажни крик против времена у којем је вјерност значење које нестаје... У култури, посебно у књижевности као професији увијек је било тешко. Стално си пред искушењима да ли да (морално) поклекнеш пред исплативим шундом или да просто „једеш свој горки лебац“ и истински служиш умјетности. *Agis longa, vita brevis!*

●**Колико је маркетинг постао ововременска пошаст?**

–Маркетинг успјешно потискује све вредности које се не могу непосредно уновчити и изразити тржишним бројкама и процентима. Морални обзир се сматра немодерним оптерећењем. И све је више, у овом деструктивном времену, на (сцени) такозвани вјечни дуалитет форме и суштине... Форма је оно што је сада релевантно, а суштина је постала опште мјесто. Довели смо себе до тога да једино маркетинг има суштину. Више није битно да промовишете књижевно дјело, музичку композицију, филм или позоришну представу зато што је то заиста добро, него зато што неко има пара да плати рекламу. И свако ко има пара да плати добру рекламу равноправан је са онима који имају („само“) квалитет. Данас без марке-

тинга не можете да постојите у свијету (конзумната), јер у противном, нико не зна за вас. Људи су постали инертни и незаинтересовани и све мора да (им) се пласира и сервира. И прије свега овога, не тако далеко, рецимо прије тридесетак година, постојао је маркетинг, али је он био у служби квалитета, у служби промовисања правих вредности. Није могло, било да је ријеч о књизи, филму, музичком дјелу или позоришној представи, да прође ако нема стандард и квалитет. Сви умјетници су данас условљени да раде на свом личном маркетингу, на томе како желе да се представе другима и то није ништа ни чудно ни изненађујуће, али жалосно је што је то постало само себи сврха...

●**А рефлексје технократског свијета... судбина штампане у односу на електронску књигу...**

–Ако је тачно да је осамдесетих година прошлог вијека „video killed the radio star“, како је тада пјевала група „The Buggles“, онда је више него сигурно, да су почетком овог вијека и миленијума, друштвене мреже, као злокобне сјенке технократског свијета, убиле и последњи промил емоционалне интелегенције... Толико пута су ме питали каква ће бити судбина штампане књиге... Одговор је врло једноставан: електронска књига ће моћи замјенити штампану књигу оног дана када гумена лутка буде замијенила жену... Значи: никада!

●**Шта нам је чинити?**

–Људи би требало увијек да се боре да одрже своје достојанство. И што је ситуација тежа, то су битке веће. То је наша и судбина и обавеза. Ипак, ријеч неколицине одважних није довољно гласна да би у људима пробудила храброст. Многи од њих су изгубили самопоштовање у тешким временима, па гледају како да преживе. Много пута се у историји запалила искра када је нико није очекивао, али ми смо потрошили много енергије. Рачун је годинама растао... постао је превелик и нема ко да га плати. Политичари и тајкуни неће, а народ не може. Овај народ је уморан од ишчекивања сламке спаса... А без вјере нема свјетлости и зато смо у мраку деценијама. Волио бих када би наша дјеца успјела да се угледају на највредније међу њима и да на тај начин мијењају себе и систем. Даће Бог да тако и буде... Свјетла никад на одмет... Лако можемо опростити дјетету које се плаши мрака; права трагедија живота је када се одрастао човјек плаши свјетла. Ово је још давно рекао Платон... А ти буди свјетло (у) свијету у коме живиш и сачувај ведрину за дане који долазе... јер... и када све прође... и све материје нестане... остаће само свјетло... *Lux ex tenebris...*

М. Милосављевић